

Stev. 51.

Entered as Second-Class Matter July 8th, 1903, at the Post-Office
at Chicago, Ill., under Act of March 3rd, 1893

Chicago, Ill., 20. decembra 1912.

Kdo ne misli svobodno, se ne more
bititi za svobodo!

Leto XI.

Razgled po svetu.

Avstro-Ogrska.

Poslanska zbornica. — Pravijo v parlamentarnih krogih, da je vlada pripravljena zaključiti zasedanje, ako bi se nadaljevale interpelacije radi vojne; vlada hče preprečiti oteženje položaja s takimi razpravami v zbornici.

Zbornica je sprejela zakonski načrt o razredni loteriji.

Na koncu seje je odgovoril notranji minister Heinold na interpelacijo o varnosti ulog v denarnih zavodih v sedanjem času.

Heinold je z ozirom na bojenzen in na različne vesti, da bo država konfiscirala v bankah, hranilnicah in posojilnicah naložene denarje, izjavil, da so vse te vesti prazne izmišljotine, da je denar, naložen zlasti v hranilnicah, popolnoma varen, da politični položaj ne more vplivati na varnost v denarnih zavodih naloženih prihrankov in da nima nikoli, tudi v slučaju vojne pravice, da bi posegel po denarju, ki je naložen v hranilnicah in bankah. — Baron Heinold je nadalje naglašal, da je treba prebivalstvo posvariti pred neprevidnimi koraki, ki bi najbolj škodovali samo dotičniki samim.

Dunaj. — V Bazelski katedrali se je vršilo zaključeno zborovanje mednarodnega socialističnega kongresa. Kongres je zaključil z vzprejetjem dolge proklamacije na vsa evropska ministrstva. Proklamacija pa je bila v vseh tukajšnjih listih popolnoma konfiscirana. Po zaključku zborovanja se je vršil velikanski manifestačni izprevod, katerega se je udeležilo nad 100,000 udeležnikov iz vseh stanov, ki so vsi enodno dali duška v prilog miru.

Budimpešta. — V Pančevem je bil aretiran tamkajšnji srbski duhovnik, češ da je zagrešil veleizdajo in žaljenje veličanstva.

Rusija.

Odesa. — Bakteriologična preiskava je dognala, da je neki kurjač, ki je bil zaposlen na angleškem parniku "Bosnian" in ki so ga prepeljali v mestno bolnišnico, zbolel za kolero. To je drugi slujaj kolere na tem parniku.

Nemčija.

Berolin. — V nemškem državnem zboru je odgovoril tajni svetnik Lehmann na tozadovno vprašanje, da so nemške vojne ladje v Sredozemskem morju pripravljene vsakih dveh pripluti pred Solun, če bi bilo to treba za varstvo nemških državljanov. Vojni minister je odgovoril na drugo interpelacijo, da je bilo leta 1912 sklenjenih 114 stotnih s strojnimi puškami aktiviranih s 1. oktobrom 1912.

Južna Afrika.

Kapstadt. — General Louis Botha je odložil urad governerja južno-afrske unije, katero službo je odpravljal od 31. maja 1910. K tem koraku ga je napotilo Angliji sovražno razmerje, ki je zavladalo v kabinetu.

Portugal.

Lizbona. — V raznih delih deželi preti ljudem nevarnost od gladiških volkov. V provinciji Beira, so te zveri ugrabili štiri otroke. V velikih krdelejih pridejo volkovi iz hribov Sierra da Estrella, kateri so pokriti s snegom. V neki vasi je šlo 200 prebivalcev na lov nezaželenih gostov ter so 100 istih pobili. Osem lovcev je bilo ugriznjeno.

Mongolija.

Hankov. — Tu so ustanovili "Družbo za rešitev Mongolske", ki priporoča, če ostane rusko mongolska pogodba v veljavi, da naj se bojkotira rusko blago, in da naj se ne sprejme ruskih vrednostnih papirjev. Trgovska zbornica v Hankovu agitira v tem smislu.

Razne novice.

Dosti dela.

Poročevalce iz Chisholma, Minn., naznana: Tukaj dobi delo več ruderjarjev. Surni delavnik, vendar razločka ni dosti od 10urnega dela, ker nas toliko bolj preganjava. Ruderji se pritožujejo čež te razmere, ampak nič ne izda. Nekateri novinci so z vsemi zadovoljni, vendar ko spregledajo začno tužiti oziroma mrmati. Sicer pa dela je tužiti dosti in bode stalno mogoče še celo leto.

Opomba ured.: Rojake prosimo, da nam vsak teden poročajo o delavskih razmerah po naselbinah.

Rojak ponesrečil.

Naš zastopnik, Frank Dremel, nam poroča iz Conemaugh, Pa.: Dne 13. decembra je ubilo tukaj na Johnstown rojaka Antonia Brenčiča. Delal je v Supplis pre-mogokopu. Daljše poročilo prihodnjič.

Socialna politika.

Utica, N. Y. — Legislaturni odsek, ki je preiskaval razmere v tovarnah države New York, končal je svoje delo z javnim zaslisanjem v Utici ter bo sedaj izdelal svoje poročilo in predloge za odpravo največjih nedostatkov.

Med zaslisanjem bili so navedeni razni predlogi, ki se bodo legislaturi predložili kot zaksinski načrti.

Sigurno ni potreben dolgi delavni čas za ženske in dekleta in tudi ne bi smelo biti dovoljeno, da male deklice delajo preblizo nevarnih strojev. Tudi mora biti strogo prepovedano, da ženske kot pomočnice delajo v livarnah. To so žene od priselnikov, ki so od svojih mož v to delo primorane. Postave, katere takšna ženskinska dela popolnoma prepovedano in druga ženskinska dela olajšajo, morajo se vpeljati, pravi senator Wagner.

Pri zaslisanju je bilo navzočih mnogo tovarnarjev in Francisa Gormana, odvetnika Manufacturers Association, zastopal je z veliko vnuco njih koristi. Kritikoval je veliko zakonskih načrtov za varstvo delavcev ter se izrazil, da s tem bodo tovarnarji prognani iz države. Assemblyman Jackson je gospode opozoril, da so bili predlogi izdelani po izvrstnih veščinah, ki so temeljito premotrivali položaj delavcev, na kar je Gorman odvrnil, da tudi izvedence pogodijo veliko pomot.

Daljša debata se je razvila o predlogi, ki znanjajo delavni čas za ženske in otroke in druga predloga, ki delavske razmere v tovarnah splošno zboljšuje. Jackson pravi, da se mora ponočeno delo za ženske in otroke docela odpraviti. Gorman je mnenja, da je včasih neizogibno potrebno, da se dela tudi v noči. Jackson odvrne, da je to kratkomalo barbarično. Vendar se je v mnogih državah Evrope odpravilo ponočeno delo. Gorman izjavlja, da je v tovarnah veliko delna, za katero so moški nesposobni.

Svatbe državnim potom.

Seattle, Wash. — Državni zbornici je predložen zakonski načrt, po katerem naj bi se ustanovil državni urad za ženitve oziroma možitve. Za ta načrt je dalo povod dejstvo, da je bilo pri ženitvem pisarju v zadnjih 12 mesecih vloženih nad 2000 prošenj za dokazila sposobnih "partij". Pretežno večino prošenj, so vložile ženske.

Tudi napredek.

V zvezni jetnišnici v Leavenworth, Kans., se sedaj nahaja 1206 kaznjencev, več kot kedaj popred. Te dni je bila privedeni iz Douglas, Wyo. Maggie au France, ki bo sedela eno leto radi trgovine z dekleti. Baba poseduje \$500,000.

Resnične besede

St. Paul, Minn. — Dva Minnesotska okrožna sodnika, William L. Kelly in Frederick N. Dickson, obadvaj pri okrožnem sodišču County Ramsey, sta se svečano izjavila, da današnji deželni zakoni vsebujejo vse drugo, kot čut sploščovanja.

Sodnik Kelly pravi:

"Če bi se vse postave dežele v eni noči sežgale, imeli bi v deseti letih veliko bolj pametne postave, kot jih imamo danes."

Sodnik Dickson pa reče:

"Ako bi vzel naši pravdniki k podlagi svojih argumentacij naravnopravnost, namesto zavarovati se za vsemogoče razsodbe drugih sodišč, doseglo bi naše pravosodje pač boljše uspehe."

Sodnik Kelly se sklicuje na navedo po največ pravdnikov, ki "citirajo avtoritete" ter vplivajo na sodnika s slišnim razsodbam. Prava logika se mora bolestno pogrešati v največjih zagovorih. — Sodnike se naprosi tako in takо soditi, ker so v minulosti sodniki tako in tako sodili.

K temu je sodnik Dickson odkritosrčno pritrdiril:

"Tu ima moj tovarši prav, dejansko zna vsaki sodnik opaziti teden. Pravdniki se preveč zanašajo na prejšnje slične razsodbe, namesto na zdravi človeški razum."

Vojna za znižanje cen.

Philadelphia, Pa. — Uradniki "Housekeepers League" navdušeno govorijo o uspehih svoje kampanje za znižanje cen jajc, ter kujejo načrte za razširjanje svoje vojne tudi na druga živila. Splošno je slišati prorokovanje, da bo v najkrajšem času življenja v Philadelphiji boljše in ceneje, kot je kedaj bilo.

Med "jajčno vojno", ki je trajala samo štiri dni, bilo je blizu 10 milijonov jajc prodanih po 24 centov ducat. Kakor predsednica lige, gospa William P. Derr trdi, pomeni to za konsumente skupni prihranek \$83,000. "Toda s trustom se davno nismo končali," pravi gospa Derr. "Ko hitro smo premagali jajčje oderuhe, pride na vrsto druga živila."

Gospa Derr pristavlja: "V hladnih skladisčih je danes nič manj kot 9 milijonov funtov sirovega masla več, kot v istem času lanskoga leta. Dozdeva se mi to izvrstno polje za naše strmljenje. Pogajanje za nakup te zaloge sirovega masla, je liga že uvedla. Cene bodo veliko nižje, kot jih konsumenti morajo sedaj plačevati."

Liga je mnogo pisem prijel od raznih farmerjev, ki ponujajo svoje pridelki po razmeroma nizkih cenah.

Tudi po drugih mestih je vojna za znižanje cen živil zbulila splošno zanimanje. Iz New Yorka, Bostonita itd. so se ligi ponudile podporo. Z ozirom na to, bo v kratkem času sklicana konferenca.

Sedem obeseni.

Salem, Ore. — V tukajšnji jetnišnici so v teku ene ure štiri morilci konec storili na vešali. Imena obeseni so: Nobel Foulger, Frank Garrison, Michael Morgan in H. E. Roberts. Garrison je svovno nedolžnost zatrjeval do poslednjega trenutka. Roberts je bil edini, ki je krivdo pripoznal.

Atlanta, Ga. — V Georgia in Alabama so bili obeseni trije na smrt osojeni morilci. Eden je bil belokožec, ostala dva pa črnca. Pred ekskucijo so se vsi trije krivim pripoznali.

Angleška.

London. — "Morningpost" poroča iz Odese: V tukajšnjih morariških krogih se govori, da bo podaril car po komčani vojni črnogorskemu kralju križarko "Cherson" prostovoljne mornarice.

DELAVCI PAZITE KOMU ZAUPE VAŠ DENAR!

Gospa Frank Medoš, vdova So. Chicaškega saloonarja, ki je imel nekako "privatno banko" poleg družega biznesa je postila zapreti nekega Antona Buschio, ki je vložil v banko denar radi nadležovanja. Od kar je Medoš umrl je Buschio skušal dobiti nazaj svoj denar v znesku \$1500, katere je depozitiral v Medošovo banko.

Medoš, avstrijski kralj in magnat v So. Chicago je dajal po 2 do 8 odstotne obresti in delavec je ob plači pridno nosil svoj založek v njegovo banko.

London. — Turški mirovni poslanci kot tudi oni Balkanskih držav so glede mirovnega pogajanja prevideni s polnomočnimi poslanci svojih držav. Oni nimajo samo moč za pogajanje, marveč tudi za podpis mirovne pogodbe.

To se danes dogajalo, ko so se poslanci sestali k prvi seji v St. James palači.

Dr. Daneff, bolgarski odposlanec, je predsedoval seji. Prva točka programa, ki je bila za rešitev, bila je volitev tajnikov. Bilo je zjednjeno, da vsaka delegacija po enega imenuje, in sicer bo le ta uveljavljena. Nek drug prikrajšan vlagatelj je neki Jurij Cupac (morda Kopacki) in sicer trdi, da je vložil pri Medošu \$1254. Glede tega je Medoš začel tožiti še meseca marca in tožba ni še sedaj končana.

Na vse zadnje pa pravi ga Medoš: "Če so ti ljudje dali kak dežar na mojem možu, jaz ga (denarja) nisem nikoli videla, pustijo me naj na miru." Tako?

Iz zanesljivih virov vemo, da tudi pri J. S. K. J. smrdi za kakih \$1300 na Medošev račun.

Ubogi delavec!

Rečemo vam, da takih katoliških stebrov, socijalistočev in bogoveščak je še precej med našim narodom — varujte se jih! Ona kat. cunja, koje tretji stebrije v srebru. Denar se je shranil v švicarski narodni banki.

Vlada je tudi mnogo žita uvozila iz Amerike.

London. — Mirovni posredovalci so sklenili, da pred soboto se ne sestanejo v konferenco.

Stojan Novakovič, odposlanec Srbske se danes vpraša po vprašanju posredovanja sledče izjavil:

"Sposobnejši volitev posredovalca se ne bi mogla zgoditi, kot predsednik Zdr. držav. Edina ovinha bi bila veliko razdalje in pa neznanje mnogih in komplikiranih vprašanj, katere se imajo rešiti v balkanski zmešaniji." Rezidenti evropskih vlad so temu nasprotno iz razumljivih vzrokov, dolgo časa opazovali dogodek na Balkanu, ter so naravnospodbjeni zapopasti situacijo."

Vsa vprašanja vpoštevajoč, pritegnili so sklenili, da bo to ne nudilo jamstvo za nepristranost, katere ne gre se samo zastopanje interesov vojujoče stranke, marveč tudi one od strani velevlasti.

Priteg rezidenta Italije je nujno potreben.

Trusti.

Washington. — Ko je zvezno sodišče dognalo, da so kršili Shermanov antitrust zakon, je dne 16. t. m. razveljavilo pogodbo, po katerih so bile "neodvisne" majne zavezane, ves premog, ki ga pridelajo, oddati železniški-premogarski družbi v Pennsylvaniji. Nadalje je sodišče odločilo razpust kontrol potom železnice Temple Iron Co., po kateri glavne železnicne in njene premogarske kompanije vničujejo načrt za gradnjo konkurenčne železnic v antracitno polje.

Tem nasprotno izjavila sodišče, da se vladi ni posrečilo dokazati splošno zvezo, katera vpliva na premogovo tržišče in množino premoga, ki se ima postaviti na trgu.

To pomeni, da bodeta oba senatorja moralna romati v — ječo in sicer Andrews na 9 mesecev, Huffmann na tri leta. Zakrivila sta več leparij pri zadnjih volitvah.

Ustanovljena leta 1908.

Inkorporirana leta 1909.

Glavni urad na: 11250 Indiana Ave., Chicago, Ill.

GLAVNI ODBOR:

ANTON MLADIČ, predsednik; 2348 Blue Island Ave., Chicago, Ill.
ANTON FISHER, podpredsednik; Globe, Arizona, Box 503.
JOSEPH BENKO, tajnik; 11250 Indiana Ave., Chicago, Ill.
WILLIAM RUS, zapisnikar; 11224 Fulton Ave., Chicago, Ill.
JOHN KALAN, blagajnik; 341 - 6th St., Milwaukee, Wis.

NADZORNIKI:

FERDINAND GLOJEK, (pred.); 453-53rd Ave., Milwaukee, Wis.
ANTON DULLER, 238 - 136th St., Chicago, Ill.
MARTIN V. KONDA, 1615 Blue Island Ave., Chicago, Ill.

POROTNIKI:

AUGUST KUŽNIK, 8323 Connecticut ave., S. E., Cleveland, Ohio.
JOHN BATICH, Box 208, Claridge, Pa.
JOE CVETKOVIC, 810 W. Fort St., Michigan City, Ind.

POMOŽNI ODBOR:

JOSIP IVANŠEK, 1524 So. 41. Court, Chicago, Ill.
VICTOR S. SKUBIC, 2727 So. 42nd Court, Chicago, Ill.
JAKOB TISOL, 11355 Fulton Ave., Chicago, Ill.
JOHN LEVSTIK, 11262 Stephenson ave., Chicago, Ill.
MOHOR MLADIČ, 2603 Lawndale ave., Chicago, Ill.

VRHOVNI ZDRAVNIK:

DR. ALOIS M. ZAHORIK, 1846 So. Ashland Ave. Chicago, Ill.

Vsa pisma in vprašanja za pojasnila naj se izvolijo pošiljati na tajnika
Jos. Benko, 11250 Indiana Ave., Chicago, Ill. Denarne (odpošiljate) pa na
John Kalan, 341 - 6th St. Milwaukee, Wis.

Uradno glasilo je "Glas Svobode". Seja zadno sredo v mesecu, v Welky
evi dvorani, 1805 Blue Island ave.

Novi pristopli člani.

K dr. št. 4: Fr. Roznik, cert. št. 545.

K dr. št. 7: John Gorenc, cert. št. 546.

K dr. št. 11: Martin Zupančič, cert. št. 547; Ig. Vertočnik, 548; John Jakobe, 549; Alojs Rutar, 550.

K dr. št. 13: Anton Ivančič, cert. št. 551; Vincenc Paulin, 552; Jos. Primožič, 553.

K dr. št. 14: Jos. Zupan, cert. št. 554; Fr. Kordan, 555.

Suspendirani člani.

Od dr. št. 1: Etro Riva, cert. št. 506.

Od dr. št. 7: Martin Golob, cert. št. 174; Valentin Spedling, 164; Mike Kozmurski, 196; Ant. Lučin, 288.

Od dr. št. 14: Jos. Toman, cert. št. 422; Ant. Medved, 505; John Graener, 538.

Suspenderani člani zopet sprejeti.

K dr. št. 7: Fr. Pazzotta, cert. št. r; John Gaber, 216.

K dr. št. 11: Jakob Stopa, cert. št. 449.

Črtani člani.

Od dr. št. 1: Fr. Cvelber, cert. št. 439.

Odstopli člani.

Od dr. št. 5: Fr. Pavlich, cert. št. 521.

Od dr. št. 10: Fr. Tribovšek, cert. št. 251; A. Sternad, 363.

Izboceni člani.

Od dr. št. 6: Jos. Richter, cert. št. 110.

IZ URADA GLAVNEGA TAJNIKA.

Tajnike krajenvih društev opozarjam, da so malo bolj natančni pri izdelovanju mesečnih poročil, ker nekatera društva še do danes niso istih prav izdelala in vsled tega ni mogoče redno poslovati in tudi knjig pravilno voditi. Pri platičnih nakaznicah je treba posebej paziti, da vedno zapišete na iste certifikatno številko, ker številka je bolj važna kot pa ime, da tako ne pridejo pomote med zapisimi glavnega odbora in društvem.

Nadalje naznanjam vsem društvom, da se bo vršila glavna seja glavnega urada na dne 12. januarja namesto 5. jan. 1913, vzrok je, da se glavni predsednik ne more vdeležiti seje prvo nedeljo v mesecu. Tega naj ne pozabijo nadzorni odborniki, da ne bo zmešnjave. Na tej seji pregledale se bodoje knjige in računi iz leta 1912, na kar se bo priobčil celotni račun v Glasilu. Računi bodo tako sestavljeni da bo imel vsak član popolen pregled o vseh izdatkih in prejemkih, posebno pa o plačah uradnikov, ker se je nekaj predbacivalo in govorilo. Videli bodo te koliko je eden ali drugi uradnik prejel za svoje delo in kako je bilo isto plačano.

Paznik.

Dasiravno ne pričakujemo, da nas bi kdo oropal vsako večer, vendar skrbno zaklenemo vrata in spravimo naše vrednosti na varno mesto. Ravno tako ne pričakujemo, da bi nas obiskala bolezen danes ali pa jutri. Vprašanje, če smo ali nismo dovolj predvidni, da preprečimo bolezen. Ena najboljših zagotovil je, da ohranimo delovanje naših prebavnih organov redno. Ko hitro nastane kak nered v delovanju črev, zgubimo tek, se ne počutimo dobro po jedi, smo slabti, zaprti, nam slabo diši iz ust, se nam kolca, divga, nas zapeka, imamo slabo barvo, glavobol, smo nervozni. Najhitrejšo odpomoč ponuja Trinerjevo ameriško zdravilno grenko viro. V lekarnah. Jos. Triner, 1333 - 1339 So. Ashland Ave., Chicago, Ill. Za spahnenja, mišični ravmatizem in trganje v križu poskusite Trinerjev liniment.

Hitri v učinkih.

Da odpravite zapeko, omotico, žolto kožo, žolčnico, neprebaivo in tem podobne neprilike — hitro in uspešno — vzemite Severove Jetrne kroglice (Severa's Liver Pills). Presenečeni boste nad njihovimi učinki. Te hitro in prijetno delujejo. Na prodaj v lekarnah. Cena 25 centov. W. F. Severe Co., Cedar Rapids, Iowa.

Cenik knjig,

katere se dobe v zalogi

"GLAS SVOBODE"

3622 W. 26. St., Chicago, Ill.

CANKARJEVI SPISI:

Krpanova kobila	1.00
Gospa Judit	.75
Hija Marije Pomočnice	.75
Knjiga za luhkomiselne ljudi	\$1.00
Nina	.75
Ob zori	\$1.00
Vinjete	.75
Zgodbe iz doline, šent florjanske	.75
Za krizjen	\$1.00

TRDINATOV SPISI:

Bohovi huzarji in Iliri	\$1.25
Bajke in povesti, I. zvezek	.75
" " II.	.75
" " III.	.75
" " IV.	.75
Bajke in povesti, V. zv.	1.25
Bajke in povesti, VI. zv.	.75

Trošta spisi:

Pri stricu	.40

PREVODI

Iz svetovne književnosti.	

Ben Hur, (vezana)	\$2.00
Blagor na vrtu cvetočih breskev	.50
Dim	.40
Igralec, iz spominov mladeniča. Roman	.75
Roman	.75

Svetovna knjižnica:

Aleksanda Dumas:	

Dama s kamiljami	\$1.00
Gref Monte Cristo	\$2.00
Trije Mušketirji	.25
Utrinki ljudje, Testament	.10
Na Žerinjah	.10
Rošljin in Vrjanko	.10
Zbrani spisi, (pesmi)	.50

Levstika spisi:

Obsojenci	\$1.00

STRITARJA SPISI:

Lešniki	.60
Jagode	.60
Pod Lipu	.60
Zimski večeri	.60

Murnika spisi:

Mir božji	\$1.00
Ob tihih večerih	.50
Islandske ribiči	.50
Jacque Damour in Nais Micoulin	.50
Jan Marija Plojhai Roman	.75
Karamfil s pesniškega groba	.25
Mall lord	.75
Momenti	.25
Novele: Morilec, Debeluška; Morilec: Končano; Pijanec in dr.	.75
Pet tednov in zrakoplov (vez.)	\$1.75
Povesti Maksima Gorki	.75
Prva ljubezen	.50
Ruska moderna	.15
Tolstoij in njegovo poslanstvo	.30
Taras Brulja	.75
Tartarin iz Taraskona	.50
Vohun	.75

Leposlovna knjižnica:

Razporoka	\$1.00
Mož Simone	\$1.00
Ponizani in razjaljeni	\$1.00
Straža	\$1.00
Skrivnosti srca	.60

Ljudska knjižnica:

Znamenje štirih, v 3. sešitih	.30
Znanci	.75

KNEZOVA KNJIŽICA:

9. zv.: Za vozom; Izgnanci; Student Lojze; Fenny; Klanj sirovakov	.40

"Glas Svobode"
THE VOICE OF LIBERTY
WEEKLY

Published by M. V. KONDA & CO
3622 W. 26 Street Chicago, Illinois.

Subscription \$2.00 per year.
Advertisements on agreement

Prvi svobodomiseln list za slovenski narod v Ameriki.

'GLAS SVOBODE' IZHAJA VSAKI PETEK in velja

ZA AMERIKO:
Za celo leto \$2.00
za pol leta \$1.00

ZA EVROPO:
Za celo leto \$2.50
za pol leta \$1.25

NASLOV ZA DOPISE IN POSILJATVE JE

GLAS SVOBODE
3622 W. 26 STR. CHICAGO, ILL.

Pri spremembi bivališča prosimo naročnik da nam natančno naznani poleg Novega tudi stare naslov.

281

POLOM TURČIJE.

Zgodovina gre svojo pot: kar s svoječasno v Italiji in Nemčiji, bije se tudi sedaj na Balkanu mlači kapitalizm z mečem in ognjem pot svojega prodirajočega razvoja, okrepčan z militarizmom in z dinaškimi interesimi. Demokracija še nemore dolociti dogodke: kri in železo ostajati še vedno onim, s kojim se skupaj strnejo narodne države in narodni trgi.

Toda, kako pa bi bilo drugače možno? Otomansko cesarstvo je bilo v 14. in 15. stoletju ustanovljeno na razvalinah trhle slavobizantske države, ter je ostalo do pričetka 19. stoletja v vseh svojih potezah in odnošajah isto oriental-fevdal trinoštvo, kar je bilo pri njegovem ustanovitvi. To je bil vzrok, da so se zaprla velika trgovska poteza v Sprednjem Aziju in v Indijo preko balkanskega polotoka in Carigrada, iste odvodele k Atlantičnemu oceanu in tako sami sebe odrezale od svetovnega prometa, kateri je ostali Evropi porodil kapitalizem ter pretrgal pregrajo starega feodalizma.

Med tem, ko se je v drugih delih Evrope na novi podlagi ustvarjal novi svet, težil je na balkanskem polotoku neki preživeli socialgospodarski in politični red, pod katerim niso mogli svobodno dihati podvrženi narodi in ne turški osvojitelji. Kaka narodna država ni bila ustvarjena, oblastvena sredstva so se pogubila, nova oblastvena sredstva so bila neznanata, in pogosti spopadi s sosednimi državami priveli so do vedno silnejše omajitve otomanske stavbe. Samo še bi bila kakšna velesila roko položila na balkanski polotok, bila bi turška država uničena brez napora.

Rusija pod Petrom "Velikim" in Katarino II., je v tej smeri naredila več poskusov, toda bila je vselej zadržana vsled ljubosnosti drugih držav. Ali, če ni bilo možno otomansko državo od vznajnaj razdejati, vendar se ni mogla upirati notrajnemu razkrojilnemu procesu. Bili so Grki, ki stanujejo na zapadnem ogalu države, torej najbolj izpostavljeni vplivu evropskega svetovnega prometa, ki so razvili zastavo revolucije, to se reče, ūbeg iz okvirja fevdal-absolutistične otomanske države in s pomočjo velevlasti tudi izvedli beg v Evropo. To je bila za Turčijo svarilna prilika, in od tega trenutka, se je v njej vedno bolj opažalo strmljenje, podstavo države prikrojiti modernim zahtevam in v nove tire privesti skupno državno bistvo.

To strmljenje, ki se je pričelo z uničenjem sile Janičarjev leta 1826, doseglo je svoj vrhunc v znatenih reformah štiridesetega in petdesetega leta, ki so zname pod imenom Tanzimat. One namejavajo ustvariti novo državno osnovo, ki bi bila kronana s ustavo, ter so bile takisto v obsegu kot v značaju slične onim, ki so bile v šestdesetem letu, tedaj deset do dvajset let kasneje, uvedene v Rusiji. To je bil odločen sunek na prej, kateri, če bi bil docela izpeljan, ki vso takozvano otomansko vprašanje spravil s sveta. Evropa pa ni bila za to tu, da bi dopuščala zopetno oživljenje Turčije, in še v sredo tega procesa je posegla vznemirjena Rusija ter Turčijo napadla s Krimsko vojno. Reforma dela so bila prekinjena in razrušena, in potrebovalo je skoraj

dvajset let, predno se je zopet deло pričelo s konca. Tanzimat je položil pričetke k mlado-turškemu gibanju, in leta 1876, ko se je zopet približala nevarnost trajnega razpada vsled upora slovanskih narodov, posrečilo se ji je izvesti nekakšno ustavo. Toda v pravim času pojavila se je zopet vznemirjena Rusija, in zopet je bila razdejana pričeto delo; vrhunski tega pa je bil storjen usoden korak in sicer z ustvaritvijo neodvisnosti Bolgarije in proklamacije pravice neodvisnosti podjarmljenih narodov.

Namesto, da bi se pospeševala reformacija otomanske države, ali se jo vsaj trpelo, s čim bi se bilo odprlo blagostanje in moderno življenje celiemu balkanskemu polotoku in njegovim prebivalcem, bili so po ruski-turški vojni posamezni in to osobito kristjanski narodi ločeni od otomanske države, ostalim dana nada na jednako ravnanje v prihodnjem in s tem je bilo razdejano edinstvo na polotoku ter ustvarjeno trajno nasprotstvo med Turčijo in balkanskimi državami. Kajti te države, enkrat uvedene v moderno življenje, niso si mogle kaj, da ne bi kmalo razvile tendenco za razširjanje državnega ozemlja in nacijonalnega trgovstva; in ker so evropske province otomanske države k temu edino možnost nudile, tedaj se je morallo to razširjajoče hrepenjenje naperiti proti Turčiji in samonasebi umevno, na podlagi narodne-religioznosti.

Ta, od sovražnikov obkolena Turčija, je bila zopet primorana iskati oporo v mohamedanskih slojih ljudstva, osobito v vladajučem makedoškem fevdnem razredu, vsled česar se je še le prav odrezala od Evrope in še bolj pada v social-političen zaostalek. S tem so se postrnila notrajna nasprotstva med razsežnostmi potrebnimi oziroma razširjanja želnimi krščansko-balkanskimi državami in Turčijo, ki so se morala prej ali silej poravnati.

Bila je baš izpredvidnost v tem nevarnem nasprotju — takrat bliskavito razsvetljeno po rusko-angleškem predlogu za uvedbo avtonomne vlade v Makedoniji —, ki jo je povzročila mladoturška revolucija kot zadnji poskus, potom obsežne modernizacije državne uprave rešiti otomansko državo. Uvesti so se imele nove podstave in nove opreme, ki bi imeli dati ne samo ne-mohamedansko marveč tudi mohamedanskemu ljudstvu možnost do social-političnega napredka v okvirju njih skupne domovine. Če so Mladoturki imeli o tem kako slutno, da jih je glavna zapreka na poti tege napredka, fevdalna organizacija gospodarstvenega življenja, ne vemo? Težko da! Toda od kar so pričeli — preosnovitev finančno-davčnih razmer, pritegniti tu kapital za razna podjetja, pospešitev trgovine in industrije, gradnje cest in železnic itd. — bilo bi jih kmalu privedlo v konflikt z fevdalizmom, kar je opozicija takoj spoznala; in glavno vprašanje je: so imeli dosti moči in sravnitve za rešitev tega konflikta? Na to so pač možni različni odgovori, toda način, kako so postopali proti fevdalnemu sistemu v Albaniji, dokazuje, da jim je morebiti manjkala diplomatična zmožnost državnika, ne pa srčnost in dobra volja. Kdo zna, če se jim konečno ne bi bilo posrečilo, premagati fevdalno organizacijo v Albaniji in tem odpreti široko pot kapitalizmu v evropsko Turčijo? Že se je govorilo v mladoturških časnikih o neki agrarni formi ne samo v Albaniji, marveč tudi v drugih delih države, ter se je večkrat o tem razpravljalo v zbornici. Toda tudi sedaj, kot popred, je vmes stopila vznemirjena Evropa, vzeja je v varstvo fevdalno Albanijo, potisnila mlado Turčijo nazaj na reakejonarno pozicijo in konečno privreda strmoglavljenje skupne mladoturške vlade. Mogoče, da bi bila s časoma zopet prišla na krmilo; toda baš očigled te nevarnosti in pod izkorisčanjem v Carigradu izbruhlo anarhije, bile so spodbujene balkanske države k roščiti starega nasprotstva, ter prislo je, kar je moralno priti: Balkanska vojna.

Pri presoji zgodovinskih dogodkov je brezkonstna potrata časa, o tem premišljavati, kako bi bilo znalo drugače priti. Gorenjo razmotrivanje se ne sme v tem smislu telmačiti. Ako se pregleda zgodba otomanskega cesarstva minulega stoletja, tedaj bo jasno, da sedajna vojna in polom turškega gospodstva v Evropi, je v temeljena potom celotne organizacije otomanske države. Na eni strani organizacija obsoja otomansko državo napram svojim sosedom k brezobrambnosti; na drugi strani pa proizvaja nasprotstva v lastni sredini, katera, če prav v temelju socialokonomična, pod tam obstoječimi razmerami, so si nazadnje morale navzeti narodno-religiozni značaj, ki je velevlastim v Evropi služil kot pretveza za posredovanje. Vselej, kadar si je Turčija prizadevala ustanoviti kakšno novo organizacijo, kretala se bila po ruski-turški vojni posamezni in to osobito kristjanski narodi ločeni od otomanske države, ostalim dana nada na jednako ravnanje v prihodnjem in s tem je bilo razdejano edinstvo na polotoku ter ustvarjeno trajno nasprotstvo med Turčijo in balkanskimi državami. Kajti te države, enkrat uvedene v moderno življenje, niso si mogle kaj, da ne bi kmalo razvile tendenco za razširjanje državnega ozemlja in nacijonalnega trgovstva; in ker so evropske province otomanske države k temu edino možnost nudile, tedaj se je morallo to razširjajoče hrepenjenje naperiti proti Turčiji in samonasebi umevno, na podlagi narodne-religioznosti.

Tako piše "Zarja". In besede so popolnoma resnične; toda ne veljajo samo za Evropo, marveč tudi za nas tu v Ameriki živeči slovenski narod. Kar je naprednega ali socialističnega duha, bi imelo biti prokleto in proklet bi moral biti — se ve po njih omejnim naziranjem — proklet tisti, ki piše v naprednem in svobodnem duhu, ki prižiga luč spoznanja, luč napredovanja in osvobojenja iz spon reacionarstva, duševne teme ter klerikalnega duševnega in gmotnega oderuškega izkorisčevanja.

Res je, da ženske često ovirajo pot do prave luči; branijo svojim možem čitanje naprednega časopisa, in pa še celo sostanovalcem (boardarjem) branijo naročiti si tako časopis! Takim ženskam moramo pač zaklicati: Ve "boljše" polovice stvarstva! Ali se bojite, da bi vaš mož zabredel v "pekel" med tem, ko se boste ve radovale v "nebesih"? Se ve da, potem bi bile ločene od svojih mož in nad kom bi potem klepetale, od rana do večernega mrača!

Kaj ne, da je tako?!

Resnici na ljubo moramo konstatirati, da v teku štirih ali petih let se je tu v Ameriki med našimi rojaki silno veliko spreobrnile. Luč spoznanja jako prodira, kar nam v naše zadoščenje jamči, da se Slovenci v Slovenke probujajo iz duševnega spanja. Kličemo vam: Le tako naprej!

Nikar se ne bojte vraga, ki ga ni, bojte se tistega, ki vas žnjim straši.

Obrnite hrbot tistim, ki vam obolejejo nekaj na "onem svetu", kar sami ne verujejo. To so lažnjivi preroki, praveči belečubi, kateri si dajo svojo laž in prazne obljube dobro plačati že na tem svetu!

Pisec teh vrst je v Ljubljani imel priliko poslušati pridige patra Klinkostroema. Vsaki petek je pater v nemškem jeziku predaval od 6. do 8. ure zvečer v šentlavški cerkvi in vselej je bila cerkev natlačeno polna od najnižjih do visoko stojenih slojev. — Dveurno predavanje mi je minilo kot bi trenil in poslušal bi patra cele noči, tako zanimivo je govoril. Toda glejte čudo! Pater ni pri vseh svojih pridigah niti enkrat v misel vzel ne vrata, ne h — ča, ne pekla i ne vic, pač pa je "višje" sloje, kot izkorisčevele ljudstva, prav pošteno obiral.

Nekega dne srečam patra v ljubljanski "Zvezdi"; ga pozdravim in on prijazno odzdravi. Jaz stopim bliže njega ter ga prosim če morem govoriti par besedi. "O, prosim, kaj pa želite," mi odvrne ter se nasmehe. Jaz mu rečem: "Gospod, pri Vaših pridigah sem tudi jaz Vaš zvesti poslušalec; toda prosim, nekaj pogrešam." — "No, kaj pa tacega?" vpraša. — "Kadaj bodete pa pričeli strašiti z vragom in peklom?" Toda je se mož na vse grlo zasmehal, ter rekel: "Veste dragi moji; s tistim, bay-bay, pa nimam ničesar opraviti! Me li razumete?"

Segel mi je v roko, ter sva se razložila.

Vidite, cenjeni čitatelji! Pater, katerega je bil pokojni takratni škof Missija v Ljubljano pozval, ni o vragu in peku ničesar znal povedati! To razumejo samo naši previseni "patentirani", koji nosijo na čelu neizbrisljiv pečat, pečat — lažnika. —

Schwitznerjeve obleke so najboljše!

Ste se že pripravili za zimsko obleko?

Naša zaloge najboljša in največja na Blue Island Avenue.

Obleke in sukne od \$7.00 do \$25.00

Popolna zaloge spodnjih zimskih oblek, strojev, klobukov, kap itd. . .

1828-30 BLUE ISLAND AVE.

Schwitzner
CLOTHING CO.

Največja in najstareja lekarna v Chicagi

C. G. FOUCÉK

Lekarnar 25 let

1801 Center ave., vogal 18. cesta

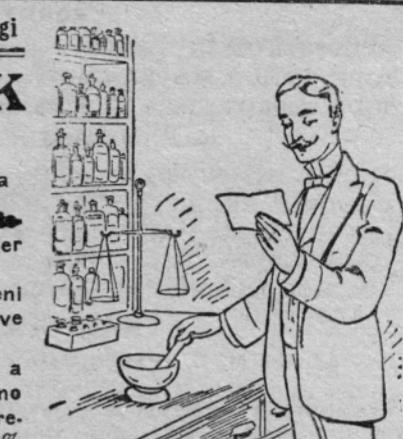
Kadar potrebujete zdravila, ali te karsko pomoč pridejte k meni, kjer Vam najboljše postrežem.

V moji lekarni uradujejo skušeni češki-slovenski zdravniki in njihove recepte izgotvimi načinčno.

V moji lekarni se nahaja p o s t a že nad 14 let in v katerem času smo odpolali nad 10 milijonov krov. Prejemam hranilne vložke in plačam 3% obresti. Denar dvignete kedar hočete.

C. G. Fouček
1801 Centre Ave
CHICAGO

Prodajam šifkare za vse linije in izdelujem vse notarske posile, kot: pooblastila, kupne pogodbe, pobotnice, potrdila itd. Vselej se obrnite do nas z zaupanjem.

KDOR HOČE DELA

naj se nemudoma naroči na najnovejša knjigo:

"Veliki Slovensko-Angleški Tolmač"

da se bo lahko in hitro brez učitelja pružil angleščine. — Knjiga obsega poleg slov-angl. slovnice, slov.-angl. razgovore za vsakdanjo potrebo, navodilo za angl. pisavo, splevanje angleških pisem in kako se postane ameriški državljan. Vrhutega ima knjiga dozdaj največji slov.-angl. in angl.-slov. slovar.

Knjiga, trdo in okusno v platnu vezana, (nad 421 strani) stane \$2 — in se dobri pri:

V. J. KUBELKA, 53 8 W. — 145 St. New York, N. Y.

Edino in največje založništvo slov.-angl. in raznih slovenskih knjig. — Pišite po cenik.

NAJVEČJA SLOVANSKA TISKARNA V AMERIKI JE

NARODNA TISKARNA

2146-50 BLUE ISLAND AVE., CHICAGO, ILL.

TEL. CANAL 446

Mi tiskamo v Slovenskem, Hrvatskem, Slovaškem, Češkem, Poljskem, kakor tudi v Angleškem in Nemškem jeziku. Naša posebnost so tiskovine za društva in trgovce. ::::

Dajte zdelati svoje tiskovine pri

"SPRAVEDLNOST"

1825 Loomis St. Telefon Canal 1015

Cene zmerne

— Delo solidno

"SPRAVEDLNOST" EDINI ČRŠKLJUNSKI DNEVNIK STANJE 10C. NA TESEN.

Slovenska Delavska Podpora in Penzjska Družba

Ustanov.

21. nov. 1909

Inkorp.

15. marca 1910.

MA DISON, PENNSYLVANIA

GLAVNI ODBOR:

PREDSEDNIK: Martin Jager, L. Box 102, Conemaugh, Pa.
 PODPREDSEDNIK: J. Zakrajsek, R. R. 3 Box 57 Columbus, Kans.
 TAJNIK: Jos. Hauptman, Box 140, Darragh, Pa.
 ZAPISNIKAR: Jos. Mostar, Box 120, Adamsburg, Pa.
 BLAGAJNIK: John Gantar, Box 286, North Chicago, Ill.

NADZORNI ODBOR:

ALOJZ FLERE, predsednik, Box 121, Adamsburg, Pa.
 MATH PETRICH, I., Box 183, Cliff Mine, Pa.
 HENRY LAMUTH, II., Box 114, Marianna, Pa.

POROTNI ODBOR:

JOHN LEKŠE, predsednik, Box 94, Mulberry, Breezy Hill Sta. Kan.
 ALBERT ŠVAJGAR, II. Box 146, Livingston, Ill.
 JOHN GOMILAR, III., R. F. D. No. 3 Box 144A, Johnstown, Pa.

POMOŽNI ODBOR:

MARTIN HORVAT, Box 140, Darragh, Pa.
 ALOJZ ŽAGAR, Herminie, Pa.
 MARTIN PUMPE, Box 130 Adamsburg, Pa.

VRHUVNI ZDRAVINIK: Dr. Geo. Boehm, Arona, Pa.

Glasilo je "Glas Svobode."

Vsem društvar oziroma dr. uradnikom na znanje, da v poslej pošiljajo denar na sedanjega blagajnika.

Kloštri in Samostani

Spisal Juan Orts Gonzales.

Poslovenil A. H. S.

(Dalje.)

IV.

Rimsko katoliška šola je poleg doma in matere prav uspešno sredstvo za lov mladih za kloštrsko in samostansko življenje.

Tako vidimo, da so v latinskih deželah skoro vse važnejše akademije, šole, gimnazije pod rimsko oblastjo. Nune vzgajajo in poučujejo deklike razrede, mnihi pa moške.

Kadar imenujem muihe tedaj, imam v mislih splošno duhovščino, ki vsebuje jezuite, frančiškane, Dominikance, itd. to je nad 100 različnih verskih redov. Z besedo nuna mislim na par sto različnih ženskih verskih redov, ki so nene ali drugi način interesirani v pouku mladine.

Kasneje bom skrbno razločeval med besedami: sestra, nuna, "dama" sv. Sreca itd. Pri sedajnem razpravi pa ni potrebno razločevati med temi, ker vse sledi skoro enakim splošnim principom pri zapeljevanju deklik in dečkov v kloštersko in samostansko življenje. Mimogrede moram omeniti, da rimski sistem prepoveduje katoliškim staršem pošiljati svoje otroke v ljudske in nekatoliške šole (Op. ur.: Edict nadškofa Messmer v Milwaukee je najlepši dokaz za to) ogibom smrtnega greha. Sistem javnih šol v Združenih državah je na podlagi rimskega nauka, smrtno pregegen, odpadniški in vsak zvest katoličan bi moral vzeti svoje otroke iz javnih šol in jih pošiljati v farne šole. — Izvzemši v krajih, kjer ni skorobenih farnih šol, ne sme oče poslati svojih sinov v javne šole ogibom smrtnega greha, katerega ne more odvezati noben duhoven, če se grešnik ne pokori in je pripravljen in pri volji vzeti svoje otroke iz ljudskih šol.

Že prej sem omenil, da so vse katoliške šole, akademije itd. v latinskih deželah v rokah mnihov in nun, dostaviti pa moram, da je več kot devetdeset odstotkov takih zavodov v tej dejstvu pod vodstvom katoliških redov. Na razpolago imam "Catholic Year Book", in zato vem, da je moj proračun tako konservativ. Katolički deček in deklica preide na ta način od močnega katoliškega vpliva doma do še močnejšega redovniškega in samostanskega vpliva v šoli; in ko se to zgodi že mladina ravno v tisti dobi svojega življenga, ko se začne razvijati razum. Po pravici se mora reči, da je rimska-katolička cerkev bolj previdna, da svoje verne začne učiti v zgodnjem mladosti, kot katera druga verska sekta in zato ima tudi več dobička od svojih vernih, kot pa druge cerkve.

Rimsko katoliška hierarhija ve, da prvi vtisi in ideje poženejo svoje korenine globlje in dlje ostanijo v nežnem spominu in srčih dečkov in deklic, kot pa če bi se to poskusilo vkoreniti kasneje.

Rimsko katoliška hierarhija ve, da prvi vtisi in ideje poženejo svoje korenine globlje in dlje ostanijo v nežnem spominu in srčih dečkov in deklic, kot pa če bi se to poskusilo vkoreniti kasneje,

be božje in da je v resnici krščanska cerkev. Drugače pa je pri romanizmu. Romanisti zavzemajo stališče da edino njihova cerkev, edino njihove forme in obredi in edino njihov nauk je zveličaven in pravilen a vse druge pa so krijeve in odpadniške. Katolički deček ali deklica bo mogoče v kasnejih letih kritiziral posamezni ke, pripadajoče h kat. hierarhiji, mogoče bo videl in spoznal kako hudo so nekateri, kako nemoralni in kako propali so in vkljub temu bo spoštoval rimski sistem v celoti, bo vrzel, da so papežev, škofovstvo, redovi in celibat nebeske naprave.

Med katoličani najdete velikansko število takih, ki plujejo na položaje, pod katerimi žive mnihi, nune in duhovni; povedali in pisali vam bodo, da so našli tega ali onega v jašu slabem ali hudo polozaju. Da celo še več. Sišal sem od vzhlednih katoličanov, da ravno radi celibata duhovnikov, se veliko slabega pripeti in vkljub vsemu temu zasmehujejo protestantovske duhovna (pastorja) samo radi tega, ker je oženjen, in kot tak opravlja službo božjo in druga duhovna opravila. Celibat so združili z naukom in čaščenjem in težko jim je dopovedati, da soprog in oče ravno tako dobro, če ne boljše, opravi funkcije učitelja besede božje. — Celo več! Katoličko ljudstvo obsoja nune, mnihi in duhovne radi njihovega življenga itd., in vkljub temu pa so jim ponizno vdani, čes, namestniki božji so, zastopniki cerkve so. Za to bom navedel resnično dogodbo.

Sicer pa rezultati, katere dobri rimski kat. sistem, niso nikakor tako velikanski in čudopolni, kakor si jih predstavljajo, recimo, protestant. Več kot sedemdeset odstotkov vplivnih francoskih državnikov so zgojili mnihi, in vkljub samostanskih vzgojil so ti samostansko vzgojeni državniki pahlili mnihi iz dežele. In ravno ti samostanski gojenci so — ker so spoznali nakan mnhov in rimsko kat. cerkev ter uvideli mrežo, ki jo je vatikanški pajek plel okoli njihove republike — pravočasno izvedli ločitev cerkve od države.

Več kot osemdeset odstotkov vplivnih državnih voditeljev na Laškem je hodilo v samostanske šole in vkljub teh samostanskih vzgojil, ljudstvo zasmehuje in zaničuje papeža in vatikan, med tem ko se tukaj vse trese in trepeče pred besedo: papež ali vatikan. — Nadalje več kot devetdeset odstotkov vplivnih državnikov na Španskem je obiskovalo farne in samostanske šole in vkljub temu tisti dan ni več daleč, ko bo roka postave zaprla duri samostanov in kloštrov na Španskem. Zgodovina pravi o Goáme-u, da je on obtožil jezuite, da so le-ti največ kriči francoske revolucije in nepoštnosti Francozov.

Montalembert, drug zelo imeniten rimsko katolički pisatelj je nedolgo tega rekel v svojih pisilih na dobro znanega jezuita, Ravigana: "Vi ste zgojili takoreko cvet francoske družbe in kolikor je meni znano ni med njimi niti eden odkritosčen, pogumen kristjan, ali pa močan, dosleden in pošten mož. Posrečilo se Vam je napraviti iz njih kompromisne kristjane in omahljive državljane."

Dasiravno so rezultati rimskega pouka daleč od velikega uspeha ali napredka, kakor si jih protestantje predstavljajo, vendar moramo priznati, da je v nekaterih stvareh romanizem zelo uspešen.

Prvič. Romanizem osmehuje vse druge verske sekte. Deček ali deklica mogoče kaj sumniči in se upira vrteti vse kar so mu natvezili, morda celo zavrže rim. kat. cerkev, toda če se jih vzgajali mnihi in nune, bodo ta mladina iz vse svoje duše vkljub temu Sovrašila vse druge verske forme.

Drugič. Učenci rimsko kat. šol vedno trdno verujejo, da če je češenje boga umestno, tedaj je edino njihova forma najpravilnejša in nobena druga.

Nekateri si bodo mislili, da tako stališče zavzemajo vse verske sekte. Toda temu ni tako. Vzemimo n. pr. protestantizm. Protestantje, to so presbiterijanci, episkopali, baptisti, evangeliisti, metodisti itd. se mogoče med seboj ne ujemajo glede raznih form češenja v različnih cerkvah, spoznamo pa so v tem, da vsaka cerkev je vredna za opravilo služ-

be božje in da je v resnici krščanska cerkev. Drugače pa je pri romanizmu. Romanisti zavzemajo stališče da edino njihova cerkev, edino njihove forme in obredi in edino njihov nauk je zveličaven in pravilen a vse druge pa so krijeve in odpadniške. Katolički deček ali deklica bo mogoče v kasnejih letih kritiziral posamezni ke, pripadajoče h kat. hierarhiji, mogoče bo videl in spoznal kako hudo so nekateri, kako nemoralni in kako propali so in vkljub temu bo spoštoval rimski sistem v celoti, bo vrzel, da so papežev, škofovstvo, redovi in celibat nebeske naprave.

Kmalu na to objavo se je zvršil napad na Canalejasa. Katoličko časopisje, kot navadno, je položilo krivo zločina pred duri anarhistov. Svet je prepričan, da rimski strah in naravni magoni protorjev bojkotov in inkvizicije so skušali zavreti kolesa napredku in ovirati Španijo, da se ne bi dvignila iz blata.

Motiv za umor najdemo pri inkvizitorjih in tam kjer je motiv tam lahko iščemo hudo delca.

Canalejas je umrl za Španijo — žrtve verskega in političnega sovrašta — toda z njegovo smrtno bo svoboda in napredek storila hitrejši korak naprej. Mučenik je sema za večjo žetev na žitnem polju človeštva.

Učitelja Ferrer, ki je gladil pot moderni izobrazbi — so ustrelili. Sedaj so usmrtili državnika Canalejasa — and their souls go marching on.

DAROVI ZA SLOVENSKO ZA-VETIŠČE.

Pola št. 39; nabiralec F. Požerl. Darovalci: po 50c: J. Franč, A. Požerl, F. Požerl; po 25c: A. Sumak, G. Prelec, F. Stančič, A. Colnar, F. Obreza, J. Cosh, J. Mohorič, A. Kranz, J. Prunk, A. Ercegoj, J. Strađoj. Skupaj.....\$ 4.25
 Pola št. 290; nabiralec M. Furar. Darovalci: A. Mrak \$1; J. Bobnar 25c, F. Povhle 25c. Skupaj.... 1.50
 Jos. Šetina..... 50
 A. Richtar..... 50
 J. Kozlevčar..... 50
 J. Gantar..... 65
 Čist dobitek od veselice 71.08
 Današnji izkaz..... 78.98
 Zadnji izkaz..... 523.42
 Skupaj \$602.40
 Victor S. Skubic, zač. taj.

Naznanilo.

Opozorjam vse članice društva št. 47 S. S. P. Z. na prihodnjo sejo, ktera se vrši dne 22. dec. ob 2. uri popoldan v navadnem prostoru. Na tej seji boste volite novega odbora za prihodnje leto, zato je pridite vse, da ne bo potem nepotrebne kritike.

Antonia Ivanšek, tajnica.

Naznanilo.

Tem potom se naznana vsim podpornim in aktivnim članom Pevskega Zbora "Orel" v Chicago, da se vdeležijo zadnje redne seje v tem letu, katera se vrši v nedeljo dne 22. dec. v Narodni Dvorani na 18. cesti in Center ulici. Dolžnost vsakega člana je, da se prav gotovo vdeleži seje, ker so važne stvari na dnevnem redu.

Frank Hren, tajnica.

Listnica uredništva.

Dopisnikom in društvar S. N. P. J. Vaše dopise oziroma proteste (16 po številu) proti ruvašem S. N. P. J. bi bili v tej številki priobčili in ker smo dobili glas od zanesljive osebe v glavnem odboru S. N. P. J., da je Glas Naroda prenehal z ruvanjem proti S. N. P. J. in da je lastnik istega preveden uredušnik vsakodnevno nadaljnjo gonjo, smo iste izpuštili in vam jih pošljemo nazaj. Hranite jih, morda pridejo še prav, to je, če se gospoda prelevi v "figamož".

Frank Hren, tajnica.

"O njem se je v javnosti prvič slišalo leta 1910, ko je postal ministrski predsednik v času krize na Španskem med vlado in vatičanom.

"Tisto leto je Canalejas izjavil: "Vprašanje verskih kongregacij pride prvo in se mora o njem razpravljati najprej. Istim (kongregacijam) se ne more dovoliti, da bi igrale važno vlogo v javnem življenu brez javne odgovornosti ali kontrole, kakor to delajo sedaj. Njihova aktivnost ne pozna nobene meje. One tvorijo absoluten inštutut v omejeni monarhiji. Ta nerdenost se mora odpraviti."

Kapitalistično in meščansko časopisje je zagnalo velikanski krik, v katerem je vrglo vso krivo in umor na anarhiste, kakor navdih.

Zastopnik za Calumet in okolico je g. Peter J. Šperhar, kakor tudi Leo Juhko. Omenjena pripomemboma rojakom.

ČE NE PREJMITE
 prihodnje številke Glas Svobode in če dolgujete na naročnini, je to znamenje, da smo Vam list ustavili. Ponovite naročnino še ta teden.

AVSTRO-AMERIKANSKA-LINIJA.

NOVI PAROBRODI
VOZIJO iz AVSTRO-
OGERSKE v NEW YORK in OBRATNO

PARNIKI PLUIJEJO iz NEW YORKA:

Martha Washington, 2. Jan. | Alice 24. decembra
 Oceania, 15. Januarja

Parnci odpeljejo vedno ob sredah ob 1. uri popoldne iz pristanišča Bush's Stores, Pier No. 1 na koncu 50te ceste v South Brooklynu.

Železniške cene na teh ozemljih so najcenejše in imenovana pristanišča najbližja Vašega doma. Dobra in priljubna postrežba; občuje se v SLOVENSKEM JEZIKU

Phelp's Bros. & Co.,

2 Washington St.,

K. H. Kempf glavni zast. na zapadu 120 N. La Salle St. Chicago

GLAVNI ZASTOP
ZA AMERIKO

JELINEK in MAYER,
imitelja.

THE ATLAS CLOTHING © vogal Blue Island Ave in 18 cesta

M. A. WEISSKOPF, M. D.

ZDRAVNIK IN RANOCELNIK

1914 Ashland Ave., Chicago, Ill. TEL. CANAL 476

Uraduje na svojim domu:
 od 8.—10. ure predpopludne
 od 1.—3. ure popoludne in
 od 4.—5. popoludne.
 Ob nedeljah samo od 8.—10.
 ure dopoludne doma in to le izjemoma v prav nujnih slučajih.

DB. WEISSKOPF je Čeh, in odličen zdravnik, obiskujte toj Slovana v svojo korist.

ATLAS BREWING CO.

služe na dobrem glasu, kajti ona prideluje najbolje pivo

iz č

DOPISI.

Indianapolis, Ind.

Malo dopisov se čita iz naše naselbine, zato hočem pa jaz nekaj sporočiti. Delavski položaj ni prav slab ker tovarne delajo s polno paro, vendar pa je zaslužek prav pričel, kakor je vsakemu svobodomiselnemu delavcu znano, kako kapitalisti izrabljajo žalje delavcev. Na društvenem polju še precej dobro napredujemo, ker imamo osem podpornih društev, ki spadajo k različnim Zvezam in Jednotam in priznati moram da vse dobro napredujejo. Ali to tudi ne morem trditi da tu pa tam ne pride do kakšne male praske med enim ali drugim društvom, in to vse radi tega, ker eni se čutijo že preveč "brilanti". Kakor sem čital Glasilo S. N. P. J. št. 41, je tajnik društva "Studenček" št. 105 pisal, da člani ne razumejo vseh pravil, radi tega pride do prepričanja na sejah. Dragi Janez! prepričan sem da vsi člani društva "Studenček" razumejo boljše pravila nego jih ti, če prav nosiš šaržo tajniške časti. Ko bi ti imel kolikšnjaj soli v glavi bi se ne predrnjal pisat kaj takšnega v Glasilu, ali ne veš da s tem si poskal javnosti svojo neotesanost. Ti ubogo "revše", ako bi ti pravila znali in čital ne bi kamenjal društvenikov, ko so se mirno od seje vrátili na dom. S tem si poskal svojo kulturo, kakor nemški poslanci v državni zboru na Dunaju. In kaj še je to revše izmisli? Dalo se je celo kandidirat za delegata na četrtto redno konvencijo, ki se je vršila v Clevelandu. In dal bi se celo kandidirat za tajnika na glavnih urad, ki pa ni zmogen za drugega kakor za vrata odpirat na društvenih sejah. Ali se še spominjaš seje dne 24. nov. 1912, kako si svojo golido imel podprt po dvema podpornicama ob tajniško mizo, druga dva člana pa sta izvrševala tajniški posel? In še nekaj, kakor sem izvedel, da se vršijo izvanredne seje v kotih klavnicah zvane Kingan Co. Za seje ima društvo odločen prostor. Alko gospod predsednik ne veše tega, naj čita pravilnik in naj ga vsaj še enkrat prime-se na sejo, pa naj nikar ne bo takoj ošaben, kakor oni gospod občinski župan v stari "kontri", ki je celo nadškof dajal dovoljenje birmat v svojej občini imenovani Livel, kakor indijanski glavar Očipve Indianec Frideriku Baragi. Za zdaj naj zadostuje to, drugič kaj več. Svobodomiseln po-zdrav vsem svobodomislecem in tebi Glas Svobode pa mnogo novih naročnikov in predplačnikov.

Član društva "Studenček".

Issaquah, Wash.

Podpisana brata se na izbruhu gospoda dopismika iz Taylora, Wash. v št. 47 G. S. ne ozirava, ker vema, da je njegova navada, da skoraj z vsakim dopisom katerga napada.

Znano je nama kam pes tako moli, in toraj resnici na ljubo nekoliko odgovora na om. dopis. Sicer pustiva vse drugo na stran, kar pa se tiče osebnosti, pa ne morama molčati. Dopisnik se nekaj joka nad Kramerjevo krožnjo, jokaj se rajši nad sašo v svojimi špugli, da se bodes natanko videl, potem pa prah raz sebe najprvo obreč.

G. dopisnik R. G. namesto ko se jokaš nad Kramerjevo krožnjo, jokaj se rajši nad sašo v svojimi špugli, da se bodes natanko videl, potem pa prah raz sebe najprvo obreč.

Si li pozabil zadnji Taylorski štrajk kako si Slovence stran od unije nagovarjal? in danes pa bi se rad povzdignil nad Himalajske gore.

Kramjerji pripadamo k Union že svojih 12 let, in ne more se nama dokazati, da bi kedaj opravljala garjevska dela, nasprotno pa sva na narodnem polju že tudi toliko dobrega storila, kakor pa omenjeni dopisovalec. Znano je nama, da se bode dopisnik na dopis zagovarjal, ker tudi ni tako dobro skup sklamfan, ker roka revnega delavca tudi ni toliko sposobna za dopisovanje, kakor pa kakšnjega na pol študiranega kaplana.

To je dopisniku prvi in zadnji odgovor, ker list kakoršen je G. S. ima bolj za kaj važnega prostor, kakor poročati medsebojne

prepre. Uredništvo, kakor vsem čitateljem G. S. voščiva vesle božične praznike!

John in Matt. Kramer.

Dunlo, Pa.

Slovenskemu dnevniku izhajačem v New Yorku si ne upam več dati kake vesti od tukaj; kajti pošteni stvari dopis, katerega sem mu poslal je romal v koš, z pripombo da so že vsi slovenski listi poročali omenjeno.

V dopisu je bila opisana slavnostna otvoritev "Slov. Doma" in še nekaj druge povsem potrebne kritike. Resnici na ljubo povedano pa, da je bila slavnostna otvoritev. "Slov. Doma" poročana le v Glasilu, "brezdomovinskih socijalistov" Proletarecu, kakor jih nazivajo G. N. Torej, ako vidi urednik Glas Naroda v listu Proletareca že za "Vse slovenske", potem je izrekel sam sebi nekako odsodo, katera ga mogoče tudi doleti prej ali slej. Splošno napasti socialisti za "brezdomovince" se tudi ne bo kaj tako pozabilo.

Dne 27. nov. zvečer so priredila tukajšnja Slovenska podpora društva veselico v korist "Doma", da še kaj tacega nismo videli in slišali Slovene v Dunlu. Prav lahko rečem; posetili so nas namreč pevci društva "Bled", kateri po vsej pravici zaslužijo pohvale in so vredni, da se jih prišteva k "Bledu"; kakor krasen je Bled na Kranjskem, in se ga prišteva med najlepše kraje, ravno tako se more prištevati pevsko društvo "Bled" med najboljša pevska društva v Ameriki. Na veselicu so peli sledče pesmi: "Marsaljeza", "Jadransko more", "Na planine", "Slovenec i Hrvat", "Jadranske vile", "Budilna" itd. —

Torej se je slišalo v naši naselbini lepo donečen slovensko petje iz grada izvezbanih pevcev, ter želim, da bi nas še večkrat obiskali in razveselili s slov. pesmijo. — Vašo požrtvovalnost bodo tudi mi znali ceniti in Vam pokazati, ob kalkšni Vaši prireditvi, našo naklonjenost napram Vam.

Dalj je dramatičen odsek izobraževalnega društva "Vihar" (Vilhar?) priredil igro "Trije tički"; še pred igro pa je bila deklamacija proizvajana po gdž. Mary Zgonz iz Johnstown, na piano pa je sodelovala gospa Miller iz Johnstown. Obema se izreka najlepše zahvala za sodelovanje pri igri. Ravno tako se izreka zahvala rojakom: St. Michael, South Fork, Lloydell in Beaverville za njih obisk, ter tako pripomogli k boljšem uspehu veselice.

Dramatičen odsek pa namerava zopet prirediti igro in sicer "Nemško ne znajo", ta igra bo zopet nudila obilo smeha, ki se bo vpriporila na Silvestrov večer natanko bude še objavljen.

Pozdrav! Louis Strle.

Op. ur. Priobčimo ta dopis na izreco željo, toda pripomnimo, da v bodoče ne bomo več samo "za silo"! Če vidite, da vam kaplisti nočejo sprejeti vaših stvari, zakaj v nje siliti in se ne obrnete na javnosti. Tudi naš ima nekatere dobro v "pacu", a vseeno se damo potolažiti, in to vsaj ne v javnosti, kar bi moral storiti tudi Sojarek.

Putrihov Jur št. 1.

pred nesramni parkel njegove nove —

To bi rad g. A. S. opozoril, da naj pusti pri miru marty truplo Krista, katero je že segnilo pred 19 sto leti in mislim, da ga nič ne badra ako prav misli g. S., da mi socialisti in svobodomisinci zaničujemo Kristovo nauke in njegovo podobo, ki se nam že devetnajst sto let v spomin predstavlja, Nismo je bacnili pod parkelj rogača mi — pač pa jo meče on.

Torej cenjeni čitatelji, kdo je večji hinavec in lažnik, kot je A. S. v Chicago?

Nadalje se izpodnika nad g.

Konda in njegove potomec; g. A. S. pa vprašam, če je on vsegamogočen in zvest? Naj le pride sem v Pueblo, da nam bo stvar obrazložil, kakšni bodo naši otroci, kadar dorastejo svojo letno dobo;

ali bodo takšnji bedaki, kot je on, ali bodo boljši. In mislim, da tudi g. M. V. Konda bi ga dobrovoljno sprejel, če mu bi resnico povedal o bodočnosti.

Vsaki oče in vsaka mati želi vedeti že 15 do 20 let naprej, kaj bodo dočakali s svojimi ljubljenicami, in baš tudi mati g. A. S. bi bila rada, kaj bo s Tončkom. To pa svobodno mislim, da bo tončka nedolžna žena znala, kaj je z njim sedaj, sigurno bi ga bila dala ciganom v koš, da bi lažje prosili kruha z njim, ker za drugega itak ni sposoben.

Nadalje piše ta duševna pokvaka o zgodovinskem potrdilu, da Glas Svobode laže, a v drugim stavku pa hvali in potrjuje resnico zgodovinskemu potrdilu, katero piše Jurij, Marka, Pavla in sploh od vseh Putrihovih Jurjev — in tisto edino naj bi bilo O. K.

Torej še enkrat vprašam cenjeni čitatelje: Kdo je lažnik? Pač Anton Sojar, ki svojo stvar odbava, drugo pa v laž stavi in zanjuje. Jaz mislim, da zgodovina, je zgodovina, in naj si bo od Petra ali Pavla; naj si bode g. Konda ali obrekljivi g. S. —

To bi pa še svetoval sploh, in ne samo g. S. marveč vsem okolo A. Slov., da se naj skrijejo zad za mrtvino, da jih luma ne obsihe, ker drugače bodo še bolj mesečni kakor so! In pa svetujem jim, da vodijo svoj posel katoliške vere, pa ne oslarije! Tudi mi Puebločani imamo dušnega pastirja, eni ga kvalijo, drugi pa grajajo; seveda črni ptič, je ptič, pa najsibode kos ali vrana; toda vseeno ga moram odobravati, ker ni tak kos, kot je Sojar, da bi svojo jezo raztresal v javnosti. Tudi naš ima nekatere dobro v "pacu", a vseeno se damo potolažiti, in to vsaj ne v javnosti, kar bi moral storiti tudi Sojarek.

Ravno tako se izreka zahvala rojakom: St. Michael, South Fork, Lloydell in Beaverville za njih obisk, ter tako pripomogli k boljšem uspehu veselice.

Dramatičen odsek pa namerava zopet prirediti igro in sicer "Nemško ne znajo", ta igra bo zopet nudila obilo smeha, ki se bo vpriporila na Silvestrov večer natanko bude še objavljen.

Pozdrav! Louis Strle.

Op. ur. Priobčimo ta dopis na izreco željo, toda pripomnimo, da v bodoče ne bomo več samo "za silo"! Če vidite, da vam kaplisti nočejo sprejeti vaših stvari, zakaj v nje siliti in se ne obrnete na javnosti. Tudi naš ima nekatere dobro v "pacu", a vseeno se damo potolažiti, in to vsaj ne v javnosti, kar bi moral storiti tudi Sojarek.

Putrihov Jur št. 1.

East Helena, Mont.

Že spet sem tu. Svobodna žilica mi ne da miru, da ne bi dala duška svojemu mnenju glede ruvanja od gotovih strani proti S. N. P. J. Koncentrirani napadi na svobodomislice, socialisti in SNP v newyorskem dnevniku in jolietski rjutiji, značijo kakov značaj imajo ti ruvači, ki so vse drugo kot pa delavski prijatelji.

New yorški list se je porodil pred 20. leti v bedi in revščini. — Takrat je bil velik nasprotnik vere in duhovščine in odkriven zagon v srednjevinskem zagovornik svobodne misli in socialistizma. Če se ne motim je bil sedanji lastnik dnevnika, predno je prišel v našo republiko, urednik v Trstu izhajočega slov. socialističnega lista. Merodajni krogri že vedo kaj mislim še naprej povedati, pa rajše molčim, ker se v osebnosti ne maram vtikavati. Tolikoj pa naj še pripomnimo, da se je pred leti skušalo zavbiti v New York Etbina Kristan, socialističnega govornika, po katerem je sedaj ravno ta list tako nesramno znašča preko \$3,500,000.

Med zaostalimi parnimi se nahaja "Whittinham", 3750 ton, ki je zapustil Baltimore dne 20. novembra, namenjen v Rotterdam;

"Birchter", 3700 ton, je odplul iz

Newport News dne 25. nov. v Galveston, Tex.; "Snowdan Range", 3000 ton, je ostavil Philadelphia dne 23. nov. namenjen v Leith, in "Barbara," 3700 ton, je odplul 22. nov. iz Newport News v Neapolj.

Tako je, dokler je bil lastnik

reverž je bil svobodomislec, socijalista, sedaj ko je postal kapitalist,

pa udri po socialistih, udri po

svobodomislicih in njih organizacijah. —

Kakor slišim iz pogovorov "he-

lenških" rojakov bodo napravili

hiter račun s tistimi listi, ki rujejo

po proti Narodni Jednoti, socialisti

in svobodomislicem. Zapom-

nite si, da naši ljudje so jako po-

trpežljivi, toda samo do gotove

meje. Ne radi sicer primemo po skrajnem sredstvu, toda če nas do teje prisilijo, pa bodo zgubili še tistih par naročnikov, ki jih imajo, kajti ljudje niso več tako neumni in vsak, ki čita Glas Svobode Glasilo in Proletarca je prav zadovoljen z gradivom teh listov in pravi da dnevnikov in farških cunj, ki prinašajo po tedne stare novice, katere že tu pozabimo, sploh ne potrebuje.

Gospoda bi se moral sprijazniti s to mislijo: Delavska stranka raste, kapitalistične hirajo in tudi se več ne sliši, da bi zidali nove cerkve in župnišča, k večjem še kako kapelico, obratno pa ni dolgo tega ko sem čital v časopisih, da so farani tožili škofo za povrtnet lastnike pravice in da je najvišje sodišče izreklo razsodbo v prid faranov. Tako je. Mi živimo sedaj v XX. stoletju, v dobi napredka, ne pa dobi nazadnjašča in copernica.

Še eno veselo novico imam. Gošpa štorklja se je oglasila pri svobodomislini dvojici Tegel, ter jim prinesla za "miklavza" krepkega sinčka. Srečna mati je članica dr. "Narodne Slovenke" št. 75 S. S. P. Z. Pozdrav socialistom in svobodomislini Širokem Amerike, Narodni Jednoti in Svobodomislini Zvezni po mnogo napredka, vključ vsemu ruvanju.

Miss Mary Strainer.

Sopris, Colo.

25c v znakih "brezverskemu"

listu, namesto farški bisagi.

Par vrstic bi rad posvetil tistem do-

pisumu, ki sovraži list Glas Svobode

in pravi, da ta list ni za ver-

ne kristjane in zato ga ne more

nikomur prizorčati. Nadalje pravi,

da je ta list krivoversk in laž-

nik, jaz pa pravim, da dotičniku

manjka soli v "ferstand kostnu"

in naj nemudoma piše po staro-

kranjsko praktiko, kajti v njej bo

našel kedo je krv, da vera peša

in kedo med ljudstvom seje dvom.

Eden teh kontrabantarjev je ljubljanski škofov, Bonaventura, ki je

vašega Sojara iz lemenata bacil,

da jo je moral odkuriti v Ameriko

in pregnal tudi dobre duthovnike.

Ravno ta škofov se je spravil

na vse zadnje na svetnike v pra-

tiki. Še celo tem malikom na pra-

tiki ne da miru, Sv. Janeza Krstnika

(Kristusovega brata!) je

premufliz iz 24. junija na 22. junija.

RAZNO IN DRUGO

KRAJNSKO.

Zapri so na Jesenicah tovarniškega delaveca Šimma Pogačarja iz Radovine, ker se je pregrešil zoper § 128 k. z. Uganjal je že več let razne svinjarije z nedoletnimi dekleti.

Mrtvega so našli v hribu med Tehovcem in Trnovecem v občini Sora starega apnarja Janeza Riharja, pristojnega v Polhov Gradec. Mož je zbolel na Tehovcu, od koder se je podal v Dolino Ločenico. Potoma je umrl.

Mlad zažigalec. Janez Dermastja in Janez Jeras iz Šmartna pod Šmarno goro sta se peljala proti Vikerčam. Pri kozolcu, napolju nemu s sonom in slamo, ki je last Vinka Majdiča iz Kranja in ki stoji na samoti, sta zapazila gost dim. Hitela sta tje in posrečilo se jima je, da sta udrušila ogenj. Videla sta tudi dečka, ki je hitro zbežal z kozolca. Zažigalec je dvanajstletni učenec Anton Knapič iz Vikerč. Rekel je, da je zato zažgal, ker bi bil rad videl, kako bo kozolec gorel.

Desertziral je že večkrat kaznovani Anton Poje, doma iz Dobrunj, od 27. infanterijskega polka.

Vlom in tativna. V bližino Konstanjevice so prišli dne 30. oktobra v neko vas hrvaški cigani, ki se pišejo za Gomane. Treni je bilo ime Janko, ostalim pa Abram, Josl in Iso. Takoj v prihodnosti noči je bilo vlomljeno skozi okno pri Jožetu Kvartuhu. Uzmoviči so odnesli preeje obleke, moške in ženske, in pa en bankovec za 50 K in 5 bankovec po 20 K. Orožniki so takoj začeli zasledovati cigane, ker skoraj ni dvoma, da so cigani pokradli imenovane stvari in so arretirali celo tolpo eiganov, ženske pa so pustili.

Napad v gozdu. Posestnica Kata Turk iz Ručetne vasi pri Semiču je grabilo dne 11. nov. t. l. to je na samo Martinovo, listje v gozdu zvanem "Jazbovina". Proti poldnevi pride mimo nje okoli 40 let star in razdrapan mož, soditi po vsej zunanjosti kot delavec pri zgradbi belokranjske železnice. Spustil se je z zeno v pogovor, potem pa jo nenadoma zgrabil in vrgel na tla, hoteč jo posiliti. Dvakrat se mu je iztrgala in izvila, pa jo je v tretje spravil na tla. Tedaj je začela vptiti na pomoč, toda kmalu ji je zamašil napadalec usta. Med ruvanjem je prišel zraven gledat Jure Vindišman iz Ručetnevasi, ki je bil slišal vptite na pomaganje. Vindišmana se je napadalec prestrašil, popustil klobuk in bzežal v smeri proti Črnomlju. Katra Turk je ovadila zadevo orožnikom, ki so pridno poizvedovali po storilecu in ga končno dne 15. nov. zalotili v Gorenje pri Semiču v osebi Franceta Vončina. Napadalec je star okolo 40 let, rojen na Koroškem, nazadnje delavec pri belokranjski železnici. Kaznovan je bil menda že neštetokrat.

Smrtna nezgoda na lov. V nedeljo 24. m. m. popoldne ob dveh je šel podzakupnik loškopotoškega lova gospod Anton Kordiš, trgovcev in posestnik v Travniku s par gonjači na lov. Pri gonji mu je priletaла na strelni lisica. Gospod Kordiš je imel puško dvocevko. Ustrelil je na lisico in jo tudi zadržal, a ker je vendar poskusila bežati, je g. Kordiš obrnil puško in s kopitom udaril po lisici. Tedaj pa se je sprožila druga cev in je zadela g. Kordiša tako nesrečno, da je na mestu obležal mrtev.

Umor. Dne 24. m. m. zvečer sta popivala 21letni kajzarjev sin Ivan Cajhen in tovarniški delavec Lovro Tomažič s svojimi tovarisi v Šventnerjevi gostilni za ljubljanskim pokopališčem nasproti moščanske šole. Okrog 7. zvečer so vsi zapustili gostilno in se napotili domov. Med potjo pa je nastal iz neznanega vzroka prepir med Cajhnom in Tomažičem. Oba sta se začela obdelovati s pestmi. Nadenkrat pa je potegnil Cajhen iz žepa nož in sunil z njim Tomažiča na ravnost v srce. Kakor da se ne bi nič zgodilo, je šel po tem groznam dejancu Cajhen mirno naprej. Tomažič je napravil še nekaj korakov, nato pa je padel na tla, kjer je kmalu umrl vsedno tranjega izkravljenga. Cajhna je

orožništvo prijelo ob enajstih počni in ga izročilo deželnemu so dišču. Tomažič leži na mrtvaškem odru na domu v Šmartnem.

ŠTAJERSKO.

Prijet slepar. V Hrastniku so prijeli orožniki dr. Rolfa Baera na, ki je izvrnil mnogo sleparij in dragih zločinov. Baeran je češki renegat z Moravskega.

Utopljenec. Dne 22. m. m. so našli v Gradiču v Muri truplo moža. Bič je približno 60 let star. Običen je bil v črno, raztrgano obleko. Na desnem senu je imel prečajno rano. Truplo so odpeljali nato v mrtvašnico. V petek pa so spoznali v utopljenec posestnikovega sina Franca Kaufmanna iz Cmureka, katerega so pogrešali že od 15. oktobra t. l.

Eksplozija v tovarni za dinamit. Iz Šent Lamberta na Štajerskem poročajo: V tukajšnji tovarni za dinamit sta se pripetili 22. m. m. dve eksploziji. Prva ob četrtna pet popoldne druge ob osmih zvečer. Pri prvi eksploziji je bil v koči prisoten mašinist Karol Vrulih, kateri je bil vsled eksplozije strašno razmesarjen. Vrulih je bil na mestu mrtev. Pri drugi eksploziji zvečer je bilo navzočih več delavcev, ki pa so se še pravočasno rešili.

Ker so sina poklicali k vojakom. Iz Ljubnega poročajo, da je ondci skočil v Muro 60 let stari delavec Franc Kos, ker je bil njenega sin nenadoma vpoklican v vojsko. Sin je bila edina opora očeta. Posrečilo se je obupanega moža rešiti iz valov.

Prijet morilec. V Tangi v nemški vzhodni Afriki so 16. m. m. ujeti nekega Karla Kienreicha, ki je na sumu, da je izvrnil reparski umor na živinskem trgovcu Moerthu pri Predingu. Baje imajo proti Kienreichu mnogo obremenilnega materiala.

Obsojen mesar. V Ptiju so obsojili mesarja Weissensteina, ker je 19. m. m. prodal pljuča, jetra in glavo nekega goveda, ki je bilo tuberkulozno.

PRIMORSKO.

Požar v Miljah. Dne 25. m. m. zvečer je izbruhnil ogenj v hlevu posestnika Busica v Miljah. Ogenj se je vsled vetra silno hitro širil in v kratkem sta bila v planemu tudi sosednja hleva Antona Dobrile in Franciške Postojne. — Vse gašenje je bilo zmanjšano. — Ob 6. zjutraj sta začeli goret, vključil napomornik, da bi ogenj omejili na hleva, dve sosedni hiši. — Vendar pa se je posrečilo v eni hiši pogasiti in obenem omejiti ogenj. Škodo cenijo na 20,000 K. Ogenj je nastal bržkone vsed neprevidnosti.

Konflikt na italijansko-avstrijski meji. V okrajnjem glavarstvu Gradič pri obmejni vasi Mišček je ustrelil 26. m. m. popoldne okoli 1. laški obmejni stražnik-vojak brez vsakega povoda nekega kmetja domačina, ki je delal na svoji njivi. Strel je sreči zgrešil svoj cilj in krogla je udarila blizu kmeta v neko skalnato steno. Vendar je po strelu izginil, kmet pa je bežal prestrašen v vas. Bil je uverjen, da so vpadli Italijani na avstrijsko ozemlje. Oblasti so uvedle strogo preiskavo in ovadile zadevo, ki zna imeti neljube posledice, tudi italijanskim oblastem.

Mrtvega v zapuščenem vinogradu so našli dne 19. m. m. med Vel. Žabljam in Vrtovčami 60letnega Filipa Vrtovcev iz Šmarj. — Sodi se, da je ondci mrtev 8 dni, a ga nikdo ni pogrešal.

Požar na parniku. Dne 26. m. m. je izbruhnil požar na italijanskem parniku "Olga" v tržaškem pristanišču. Ogenj je nastal v skladisču za bombaž. Gorelo je dve uri in je pogorelo 30 velikih bal bombaža. Škoda znaša čez 20,000 kron.

Na morju. Silen vihar je poškodoval laško jadrnico, ki je plula proti Trstu, "Carmelitano", tako, da je prav malo manjkalo, da se ni z možtvom vred potopila. V pravem času so jo zagledali in ji poslali pomoč, ter jo pripeljali težko poškodovan v pristanišče. — Pri vhodu v trgovsko pristanišče v Pulju se je prekuenil tender križarke "Sv. Juri". Moštvo je poskakalo v vodo in plavalno na breg. Tender so potegnili z vode. Sploh je divjal v zadnjih dneh si-

len vihar v Kvarneru in je povzročil veliko nezgod. Iz Reke počela, da je utrgalo razburkano valovje parnik Avstro-Americanec "Ludovica", ki je bil zasidran, in ga gnalo na odprto morje. Vladni parnik je peljal za njim in ga privleklo v pristanišče. Parnik je dobil manjše poškodbe. Tudi v pristanišču je napravil vihar veliko škode. Med drugim je vrgel v morje tudi dva železniška voza, ki sta stala na tiru pristaniške proge.

KOROŠKO.

Iz ječe deželnobrambne vojašnice v Celovcu je pobegnil dne 25. m. m. zvečer vlomilec in vojaški begun Schneider, katerega so še pred nekaj dnevi arretirali, ko je poskusil vlotiti v trgovino z zlatnino Mairenger. Schneiderja so tam internirali, da ga izročijo garnizijskemu sodišču. Jetnik je vlotil železno mrežo na oknu, skočil na dvorišče, splezal čez precej visok zid in pobegnil. Schneider je doma na Dunaju in je letos julija meseca pobegnil iz garnizijske zapora v Brnu.

Konec zapravljevca. V Bistrici ob Dravi se je obesil 43letni brezposebni hlapec Jernej Čermuter. Mož je imel svoječasno krasno posestvo, ki je bilo vredno okrog 16,000 K in katero je prevzel on skoraj brez dolga. Kmalu po prevezetju je začel mož razkošno živeti in je strašno popival. Vzrok tez izpembri so bili pred vsemi tudi vedni spori v družini. Ko je mož zapravil vse, je moral iti od hiše brez premoženja in je šel za hlapec. Toda vsak gospodar ga je po kratki službi vsled pijančevanja odslovil. Mož je bil sedaj dalj časa brez službe — popolnoma zapuščen in se je končno obesil.

RAZNO.

Uplenili so Bulgari doslej 350 železniških vagonov in 6 lokomotiv.

Velikan Machnov umrl. Dne 20. m. m. je umrl v starosti 34 let v Witebsku v Rusiji največji človek na svetu, Machnov. Meril je 2 m 36 cm. Bil je celo večji kakor sve topisemski Goljat.

Zaprta niti eno uro. Leta 1762, torej pred 150 leti je bila otvorjena v Benetkah na Markovem trgu velika kavarna Florian in od takrat naprej, torej skozi celih 150 let kavarna ni bila zaprta niti eno uro. Vedno je bila gostom na razpolago, popolnoma vse eno, ob kateri uri podnevi ali ponoči so jo posetili. Gotovo je to rekord svoje vrste, katerega ne bo tako lahko nadkriliti.

Oživel je, ko je slišal glas svoje žene. V bolnišnici v Paviji je ležal bolan Angelo Tulotti. Zdaj mu je bilo bolje, zdaj slabše. Pred par dnevi je zatisnil oči in sodilo se je, da je umrl. Prišla je žena k postelji njegovemu, vsa žalostna, ali ko je poljubila svojega moža in izrekla njegovo ime, je vzdihnil in odprl oči. Sedaj se mu obrača zdravje na bolje. Ako je klerik, trdili bodo, da je čudež.

Prerokovanje parizke Sibile madam Thebes. Znana madame Thebes izda vsako leto proti koncu novembra svoj koledar za prihodnje leto in tam pove, kaj se zgodi v nastopnem letu. Predno je še izdala koledar, je govoril že neki sotrudnik "Tempsa" in temu je povedala to-le: "Prerokoval sem, da bo leto 1912. črno in moje prerokovanje se je uresničilo. Prihodnje leto imenujem leto krvave zarje. Vidim, kako vstaja nevarnost za Francijo, nevarnost, ki združi v bratsko zvezo vse francoske sreča in strne vse individualne energije v najvišjo silo. Od 21. marca 1913. do 20. marca 1914. bo doživel Franceja velike čase, čase trepeta pa tudi čase veselja. Poneha nenadno zmanjševanje prebivalstva, duhovi se dvignejo. Stari svet se podpre. Narodom bo dana dolžnost, braniti svoje narodne in intelektualne prerogative proti reakcionarnim grožnjam vse uničajočih sil. Sledili bodo potresi in druge katastrofe. Žalostno leto bo, krvavo. Leta 1913. bo Pariz primoran gasiti nenačadne požare. Berem to na rokah umetnikov in tudi sportsmenov."

Požar na parniku. Dne 26. m. m. je izbruhnil požar na italijanskem parniku "Olga" v tržaškem pristanišču. Ogenj je nastal v skladisču za bombaž. Gorelo je dve uri in je pogorelo 30 velikih bal bombaža. Škoda znaša čez 20,000 kron.

Na morju. Silen vihar je poškodoval laško jadrnico, ki je plula proti Trstu, "Carmelitano", tako, da je prav malo manjkalo, da se ni z možtvom vred potopila. V pravem času so jo zagledali in ji poslali pomoč, ter jo pripeljali težko poškodovan v pristanišče. — Pri vhodu v trgovsko pristanišče v Pulju se je prekuenil tender križarke "Sv. Juri". Moštvo je poskakalo v vodo in plavalno na breg. Tender so potegnili z vode. Sploh je divjal v zadnjih dneh si-

ZA BOŽIČ IN NOVO LETO

se kaj radi spominjajo Slovenci svojcev v stari domovini in jim pošiljajo darove; seveda iz te dežele večinoma le GOTOVÉ DENARJE; v tem oziru je najboljše, da se obrnejo v materinem jeziku na podpisnega, kateri : : : : vse hitro in točno odredi. : : : :

Frank Sakser
82 Cortlandt Street, New York, N. Y.
6104 ST. CLAIR AVENUE, N. E., CLEVELAND, O.

Hranitev ljudstva

V teku zadnjih par let so zdravniki posvetili največjo pozornost vprašanju hranitvi telesa od zgodnje mladosti do zrele starosti. Sporazumeli so se na tem, da mnoge bolezni se lahko prepreči in ozdravi z pravilno hranilo. Tako zdravljenje je lahko in ugodno. Potrebno je le izbrati hrano, ki vam ugaja in dokončati gotovo mero, katero morete in smete zavzeti. Če je vaš appetit slab in prebava počasna, rabite.

Trinerjevo ameriško zdravilno grenko vino.

To dobro znano zdravilo bo ojačilo oslabele prebavne organe in bo reguliralo njihovo delo. Isto bo osnažilo čревa in jih ohranilo čista in močna. Priporočamo ga za:

ZAPRTJE,
BOLEČINE IN GRIZAVICO,
NEPREBAVNOST,
GLAVOBOL,
BLEDOŠT IN SLABOST,
NESPEČNOST,
ZGUBA TEKA,
SLAB POČUTEK PO OBEDU.

Rabite Trinerjevo Ameriško Zdravilno Grenko Vino, ko hitro zapazite najmanjši nered. Dajte to zdravilo dekletom in ženam, ki trpe vsled glavobola in blečin v križu; dajte ga nervoznim, revmatičnim in slabotnim ljudem!

Za dobiti v lekarnah in pri

JOS. TRINER

1333-1339 So. Ashland Ave.

Chicago, Ill.

50,000 KNJIŽIC

V DAR LJUDEM.

Vsaka knjižica je vredna \$10.00 vsakemu bolnemu človeku.

Mi želimo, da vsaki bolni človek piše po našo urejeno zdravilno knjižico. Ona knjižica svetuje v poljudnem jeziku, kako da se doma vpečno zdravi: Sifilis ali zastrupljena kri, slabotni život, zgbitek moši, revmatizem in trganje v kosteh, spolne bolezni, kakor tudi bolezni v želodcu, na vracni, ledvicah in v mehurju. Ako ste zgubili nado in ako vam priseda zabavno denar dajati, tako pišite po ono zdravilno knjižico, katero vam nemudoma pošlemo in podite uverjeni da odravite. Na tisoče ljudi je ozdravilo po navodlu te prekoristne knjižice. Ona vsebuje znanost, katero bi moral znati vsaki človek. Zapomnite si, da se ona knjižica razpoložja popolnoma brezplačno, ter tudi mi plačamo poštnino. Izpolnite doljeni odrezek in ga nam pošlite in mi vam pošljemo popolnoma brezplačno ono knjižico.

IZPOLNITE ODREZEK SE DANES IN POSLITE GA NAM.

Dr. JOS. LISTER & CO., Aus. 708 Northwestern Bldg.; 22 Fifth Ave., Chicag. Ill.
Gospodje: Mene zanima ponudba, s kjo pošljate brezplačno zdravilno knjižico, ter vas prosim, da m tako pošlite.</

